

Tarih: 16.01.2006

Araştırma Raporu

Sayı : 2006 – 42 / 03
Konu : Avrupa Birliği Teknik Mevzuatı Ve Türkiye'nin Yürüttüğü Uyum
Çalışmaları

Hazırlayan: Seyida TURAN

AVRUPA BİRLİĞİ TEKNİK MEVZUATI VE TÜRKİYE’NİN YÜRÜTTÜĞÜ UYUM ÇALIŞMALARI

1. Teknik Mevzuat Uyumu Nedir?

Teknik mevzuat uyumu; uyumlaştırma ve uygulama olmak üzere iki süreci kapsamaktadır. Uyumlaştırma, AB Teknik Mevzuatının Türk Teknik Mevzuatı olarak iç hukuka dahil edilmesini, uygulama ise ürünlerin tasarım ve üretim aşamasında uygunluk değerlendirilmesi işlemleri ile ürünün piyasaya arzı aşamasında ve piyasada iken gözetimi ve denetimi olmak üzere iki aşamalı gerçekleştirilen bir uygulamayı ifade etmektedir.

1.1. Teknik Mevzuat Uyumunun Hukuki Dayanakları

- 1963 tarihli Ankara Anlaşması ve Katma Protokol,
- 1/95 sayılı Türkiye-AB Ortaklık Konseyi Kararı (8-11md.),
- 2/97 sayılı Türkiye-AB Ortaklık Konseyi Kararı,
- 2001 Yılı Türkiye Ulusal Programı (2003 yılında revize edildi),
- 4703 Sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanmasına ve Uygulanmasına Dair Kanun,
- 4703 sayılı Kanun uyarınca yürürlüğe konan Yönetmelikler,
- Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik,
- Uygunluk Değerlendirme Kuruluşları ile Onaylanmış Kuruluşlara Dair Yönetmelik,
- CE Uygunluk İşaretinin Ürüne İliştirilmesine ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik,
- Teknik Mevzuatın ve Standartların Türkiye ile Avrupa Birliği Arasında Bildirimine Dair Yönetmelik,

1.2. AB Teknik Mevzuatın Tarihi Gelişimi

Avrupa Birliği'nde teknik mevzuatı iki başlık altında toplanmaktadır:

a. Düzenlenmiş alan: Bu alan Avrupa Komisyonu nezdinde hazırlanıp yürürlüğe konulmuş ortak bir mevzuat tarafından düzenlenen sektörleri kapsamaktadır. Örneğin; Komisyon ve Konsey Direktifleri bu alana girmektedir.

Düzenlenmiş alanda AB teknik mevzuatının gelişimine şöyledir:

- **1961 - Teknik Mevzuat Uyum Çalışmalarının Başlangıcı**
- **1969 - Klasik Yaklaşım :** Mevzuat düzeyindeki teknik kurallar ile bu kurallarla eş etkiye sahip standartların tümünün uyumlaştırılmasını temel ilke edinen Klasik Yaklaşım çerçevesinde mevzuat uyumlaştırmasına konu teşkil eden alanların başlıcaları; tekstil ürünleri, elektrikli aletler, eczacılık ürünleri ve kozmetik ürünler, gıda maddeleri, tehlikeli maddeler, motorlu araçlar, tüketici ve çevrenin korunması olmuştur.
- **1985 - Yeni Yaklaşım :** Her bir ürünle ilgili mevzuatın uyumu yerine, benzer malların bir arada toplanmasıyla oluşturulan mal gruplarıyla ilgili olan ve temel gerekler olarak isimlendirilen insan can ve mal güvenliği, hayvan ve bitki varlığının korunması çerçevesinde hazırlanan mevzuatın uyumlaştırılmasını öngören yaklaşımdır.

• **1989- Global Yaklaşım:** Temel ilkesi, test, deney ve belgelendirme konusunda karşılıklı tanımayı ve altyapıların yakınlaştırılmasını sağlamak ayrıca, karşılıklı güvenin ve şeffaflığın temini açısından akreditasyonun önemini vurgulamaktır.

• **1990- Modüler Yaklaşım:** Modüler Yaklaşım, mevzuat hazırlayıcılara yönelik oluşturulmuş bir modüller sistem olup; amacı, ürünlerin özelliklerini ve taşıdıkları risk oranlarını dikkate alarak uygunluk değerlendirme yöntemleri belirlemektir. Mevzuat hazırlayıcı, düzenlemek istediği bir alanda insan, hayvan sağlığı ve güvenliğini ve çevre korumasını sağlamak üzere bu sektördeki malların özelliklerine ve taşıdıkları risk oranına göre seçtiği bir modülü veya modüller kombinasyonunu ilgili mevzuatın kapsamına alarak uygunluk değerlendirme prosedürlerini belirleyebilmektedir. A'dan H'ye kadar olmak üzere 8 adet modül vardır:

MODÜL A: İç Üretim Kontrolü

MODÜL B: Tip İncelemesi

MODÜL C: Tipe Uygunluk Beyanı

MODÜL D: Üretim Kalite Güvencesi

MODÜL E: Ürün Kalite Güvencesi

MODÜL F: Ürün Doğrulaması

MODÜL G: Birim Doğrulaması

MODÜL H: Tam Kalite Güvencesi

Mevzuat hazırlayıcılar, bu modüllerden faydalanarak, üreticiye, ürünün teknik düzenlemelere uyduğunu kanıtlamak için, birden fazla alternatif sunabilmektedirler. Ürünün direktifinde, birden fazla modül kombinasyonu bulunmakta ve üretici isterse bunlardan birini, isterse de ürünün Avrupa standardını uygulayabilmektedir.

b. Düzenlenmemiş alan: Bu kapsama giren hususlarla ilgili AB düzeyinde bir düzenleme yapılmamakta ve bu alanla ilgili düzenlemeler üye devletlerin ulusal yetki alanına bırakılmaktadır. Bu alanda teknik engellerin bertarafı ve malların serbest dolaşımı ulusal mevzuatlara eklenen "karşılıklı tanıma hükmü" ile sağlanmaktadır.

1.3. AB'nin CE İşaretini Zorunlu Kılan Yeni Yaklaşım Direktifleri

- Alçak gerilim cihazları
- Basit basınçlı kaplar
- Gaz Yakan Aletler
- Sıcak su kazanları
- Elektromanyetik uygunluk
- Makineler
- Sivil kullanım için patlayıcılar
- Otomatik olmayan tartı aletleri
- Patlayıcı ortamlarda Kullanılan Ekipmanlar
- Asansörler

- Basınçlı kaplar
- Vücuda yerleştirilebilir aktif tıbbi cihazlar
- Tıbbi cihazlar
- In vitro tıbbi tanı cihazları
- Oyuncaklar
- Gezi amaçlı tekneler
- İnşaat malzemeleri
- Kişisel korunma donanımları
- Radyo ve telekomünikasyon terminal cihazları
- Yolcu taşıma amaçlı kablo üzerinde hareket eden araçlar
- Ölçüm Cihazları

2. Ülkemizde Yürütülen Uyum Çalışmaları ve Son Durum

AB teknik mevzuatına uyumun tamamlanması ile birlikte oluşturulacak yeni sistem sayesinde, sanayimizin kalite altyapısı yükselecek, iç ve dış piyasalarda ürünlerimizin rekabet gücü artacak, piyasaya güvenli ürünlerin arzı sağlanarak tüketicilerin hakları ve çıkarları korunacak, ülkemizin dünya pazarları ve AB ile entegrasyonunda önemli adımlar atılmış olacaktır.

Türkiye ile Avrupa Birliği arasında Gümrük Birliğini tesis eden AB-Türkiye Ortaklık Konseyi Kararı uyarınca, sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünleri ticaretinde AB ile aramızda gümrük vergileri, eş etkili vergiler ve miktar kısıtlamaları 1 Ocak 1996 tarihinden itibaren kaldırılmış ve bu ürünlerde üçüncü ülkelere karşı Türkiye, AB'nin Ortak Gümrük Tarifelerini uygulamaya başlamıştır.

Eş etkili vergiler ile miktar kısıtlamalarının kaldırılması ticarete malların serbest dolaşımı için yeterli olmadığından, Konsey Kararı'nın 8. maddesi kapsamında, AB'nin ticarete teknik engellerin kaldırılmasına ilişkin mevzuatının da ülkemizce iç yasal düzenlemelere dahil edilmesi öngörülmüştür.

Uyumlaştırma süreci tamamlanan ve devam eden teknik mevzuatın etkin bir şekilde uygulanabilmesi için gerekli hukuki altyapının oluşturulmasını amacıyla hazırlanan "Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun", 11 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Diğer taraftan, "Uygunluk Değerlendirme Kuruluşları ile Onaylanmış Kuruluşlara Dair Yönetmelik", "CE Uygunluk İşaretinin Ürüne İliştirilmesine ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik" ve "Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik" 11 Ocak 2002 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiştir.

Uygunluk değerlendirme kuruluşları tarafından düzenlenen belge ve işaretlemelerin objektif kriterlere dayanmasının ve uluslararası alanda tanınmasının temini bakımından mevzuat uyumunun ve uygulamasının önemli unsurlarından biri olan Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK), 1999 yılından beri akreditasyon faaliyetlerine devam etmektedir.

Ortaklık Konseyi Kararı ekindeki teknik mevzuat uyum listesinin kabul edilmesinden sonra, AB'nin yaklaşık 40 yılda oluşturduğu birikimi ortaya koyan mevzuatın 5 yıl gibi kısa

bir sürede uyumlaştırılması ve uygulamaya konulması öngörülmüş, bu amaçla da bir hayli zor bir sürece girilmiştir.

Standardizasyon alanında ise, Türk Standartları Enstitüsü Avrupa Standardizasyon Kuruluşları CEN ve CENELEC tarafından hazırlanan ve AB teknik mevzuatının uygulanmasında önemli bir yer teşkil eden EN standartlarını büyük oranda uyumlaştırmış, CEN ve CENELEC'e tam üye olmak için başvuruda bulunulmuştur. TSE'in bu kuruluşlara üye olması ile birlikte EN standartlarının hazırlık aşamalarında ülkemiz temsilcilerinin de yer alabilmesinin önünün açılması beklenmektedir.

Mevzuat uyumu açısından genel tabloya bakılacak olursa, bugün itibarıyla 20 yeni yaklaşım direktifinden 19'u yayınlanmış ve bunların bir kısmı yürürlüğe girmiştir. Yeni yaklaşım direktifleri uyumlaştırılırken, kurumlarımız aynı zamanda Onaylanmış Kuruluş atama kriterlerini de her bir ürün grubu için bir tebliğ şeklinde yayınlamış veya yayınlamaktadır. OKK eki listenin tamamı açısından ise % 60 a yakın bir orana ulaşılmış, henüz uyum sağlanmamış mevzuatın da büyük kısmı taslak haline getirilmiştir.

Ancak, mevzuatın yayınlanması ve yürürlüğe girmesi uyum açısından yeterli olmamakta, bir ürün grubu ele alındığında mevzuatın tam olarak uygulanabilmesi için gereken aşamalar oldukça detaylı bir altyapı ve idari kapasite gerektirmektedir. Bugün itibarıyla kamu kurumlarımızın önündeki en büyük sorunları da uygulama aşamasındaki eksiklikler meydana getirmektedir.

İlk olarak, mevzuatın yürürlüğe girmesiyle beraber etkin bir piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetinin oluşturulması gerekmektedir. Bu ise piyasa gözetimini yapacak kamu kurumunun gerekli test imkanlarına sahip olması veya kendi imkanları mevcut değilse, taşeron olarak kullanabileceği laboratuvarların varlığını zorunlu hale getirmektedir. AB teknik mevzuatından önce bazı kurumlarımızın bünyeleri içinde kullandıkları laboratuvarları mevcut olsa da, birçok kamu kuruluşunda bu altyapının yeniden tesis edilmesine gerek duyulmuştur.

Bu amaçla AB tarafından ülkemizin tam üyeliğe dönük uyum çalışmalarına destek amacıyla oluşturulan ve AB Genel Sekreterliği koordinasyonunda yürütülen yıllık Mali İşbirliği programları çerçevesinde, 2002 yılından bu yana 3 yıllık bir dönemde piyasa gözetimi ve uygunluk değerlendirmesi altyapısına yönelik olarak çeşitli projeler geliştirilmiş ve yürürlüğe girmiştir. 2002 yılında Motorlu Araçlar sektöründeki testler için 3 milyon Euro'luk finansman ayrılmıştır.

2003 yılında ise Alçak Gerilimli Cihazlar, Elektromanyetik Uyumluluk, Telekomünikasyon Terminal Cihazları, Makinalar, Basınçlı Ekipmanlar, Basınçlı Kaplar, Oyuncaklar, Tıbbi Cihazlar ve Deterjanlar sektörlerindeki laboratuvar altyapısına destek amacıyla 11,77 milyon Euro'luk kaynak tahsis edilmiş, bu kaynağın bir kısmının ilgili kamu kurumlarımızca tespit edilen Onaylanmış Kuruluş adayları için ayrılması mümkün olabilmıştır.

2004 yılında Yapı Malzemeleri, Kimyevi Gübreler, Asansörler, Yasal Meteoroloji ve Hazır Ambalajlama, Otomatik Olmayan Tartı Aletleri ve Tekstil Ürünleri için olmak üzere toplam 6 sektör için 4 milyon Euro'luk piyasa gözetimi ve denetimi altyapı desteği, bu

sektörlerden sorumlu 3 Bakanlığımız da dahil olmak üzere 5 kamu kurumumuz için ise 6 milyon Euro'luk uzun dönemli teknik yardım ve danışmanlık desteği sağlanmıştır. Önümüzdeki yıllarda da benzer projelere devam edilmesi öngörülmektedir.

Uyum sürecinde karşılaşılan sorunlardan bir diğeri, kamu kurumlarının uygulamada görev alacak personelinin ve idari kapasitesinin altyapısının güçlendirilmesidir. Bu amaca yönelik olarak, koordinasyonu AB Genel Sekreterliğince yürütülen ve AB'nin aday ülkeler için eğitim ve danışmanlık hizmeti veren TAİEX Ofisi programları ve Türkiye-AB İdari İşbirliği Fonu ile, Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından koordine edilen Türkiye'de Kalite Altyapısına Destek Projesi kapsamındaki faaliyetler, kamu ve özel sektör ile sivil toplum kuruluşlarının kullanımına açılmıştır.

Teknik mevzuatın uygulanmasında kilit rol oynayan unsurlardan en önemlisi de Onaylanmış Kuruluşlardır. Sadece AB mevzuatına uygun ürünler iç pazara girebileceği için, ve henüz yerli Onaylanmış Kuruluşlarımız olmadığından, üreticilerimiz yabancı menşeli kuruluşlara başvurmaktadır. Ayrıca 5 yıllık uyum sürecinin de gecikmiş olduğu düşünüldüğünde, sistemin tamamen yabancı Onaylanmış Kuruluşlarla sürdürülmesi, özellikle küçük ve orta ölçekli sanayimizin belgelendirme maliyetlerinin yüksekliği karşısında zorlanmasına neden olmaktadır. Onaylanmış Kuruluşların atanması bir kamu görevi olan piyasa gözetimi gibi zorunlu olmasa da, maliyet unsuru bakımından ve ülkemizde test ve belgelendirme alanında uzun yıllardan bu yana kurulu ve AB kuralları çerçevesinde hizmet verecek hale getirilebilecek bir altyapının mevcut olması bakımından yerli Onaylanmış Kuruluşlarımızın faaliyete başlaması önemli bir öncelik haline gelmiştir.

Ülkemiz test ve belgelendirme kuruluşlarının da AB'deki eşdeğerleri gibi Onaylanmış Kuruluş olarak atanması için girişimler sürdürülmektedir. Bu amaçla AB Komisyonu nezdinde girişimlerde bulunulmuş, öncelikli olarak altyapısı hazır görülen sektörler için bu talep dile getirilmiştir. Bugün itibarıyla söz konusu talepler Komisyon tarafından incelenmektedir.

Gümrük Birliği ile başlayan ve ülkemizin AB'ye tam üyeliğe adaylığı ile devam eden süreçte teknik mevzuat uyumu için bugüne kadar büyük mesafeler alınmış olmasına karşın, henüz daha yapılması gereken hususlar mevcuttur. Öncelikli olarak uygulamaya dönük altyapının tamamlanması ve gerekli deneyimin kazanılması büyük önem arz etmektedir. Ülkemizin bu alanda geri dönülemez bir yola girmiştir ve bu yol bizi AB'ye tam üyelik hedefinde oldukça ileri bir aşamaya getirecektir.

KAYNAKÇA

<http://www.dtm.gov.tr/dts/ABTeknik/abteknik.htm> - 20k

<http://www.igeme.org.tr/tur/bakis/sayi%2027/bakis2728.htm> - 125k

http://www.tupadem.hacettepe.edu.tr/word/ab_teknik_mev.pps

<http://www.endustriotomasyon.com/CE.HTM> - 70k